

ABONAMENTUL:
 Pe un an . . . 80— Cor.
 Pe jumătate an 40— .
 Pe 3 luni . . . 20— .
 Pe o lună . . . 7— .

Pentru România și străinătate:
 Pe un an . . . 100 franci

Telefon
 pentru oraș și interurban
 Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA
 Strada Zrinyi Nr. 1 a.

INSERTIUNILE
 se primesc la administrația.
 Mulțumite publice și Loc
 deschis costă șirul 1 Gor.
 Manuscrisurile nu se în-
 napolază.

Sărbători naționale.

Națiunile eliberate jubilează. Abia scăpate de sub despotismul politic îndelungat și de terorismul armelor în acești cinci ani de războiu popoarele eliberate sărbătoresc biruința dreptului asupra forței, învingerea dreptății asupra minciunii. Manifestații grandioase se fac în chip spontan dându-se expresiune bucuriei de înviere, de răsplătire a durerilor ce păreau fără sfârșit.

Toate popoarele se temeau de o „pace germană”, de o pace dictată de forță, care ar fi amuțit pentru lungă vreme aspirațiile la libertate și jugul robiei ar fi fost și mai greu decât până aici; așa tremura și poporul românesc că se va încheia o „pace unghurească” identică întru toate cu cea germană, căci sistemul de stat german l-au împrumutat și Ungurii. În acel caz progresul omenesc și umanitatea ar fi fost lipsită de comori nestinse atâta vreme. Un cimitir ar fi fost atunci Europa.

Nu se putea să aibă acest sfârșit tragic războiul mondial. Pentru că nu se putea să iasă înfrânte legile eterne ale progresului. Până în zilele noastre civilizația omenescă s'a dezvoltat în linie ascendentă, umanitatea a înflorit și a sporit necontenit. Războaiele au fost și până aici tot atâtea etape care au însemnat un pas mai departe în nobilitarea geniului omenesc, iar războiul mondial la al cărui sfârșit asistăm, este cea mai mare etapă, pentru că el aduce cu sine cele mai mari comori spirituale. Curentul democratic învingând, se dă posibilitatea masselor populare de a se valida și numărul împărțășitorilor și răspânditorilor de lumină și cultură crește considerabil.

În chip logic trebuia să iasă învingător dreptul și să se dea satisfacție completă națiunilor lor subjugate. Trebuia să sosiască momentul când sufletul național al popoarelor putea să se descarce și manifeste după impulsurile sale naturale. Căci acest suflet național a fost o forță contra căreia toate armele germane și unghurești nu erau suficiente să-l zdrobească ci erau neputincioase. „Nimeni nu poate distruge sufletul național al unui popor cum ai distruge biblioteca din Louvain și catedrala din Reims” — a spus președintele republicii franceze, Poincaré, în marele său discurs ținut în Strasbourg la 9 Decembrie, când s'a sărbătorit reîncorporarea Alsaciei și Lorenei la patria mamă, Franța.

Trei mari sărbători naționale serbează trei popoare în același timp. Parisul, Strasbourgul curtopitorilor germani și unguri. Belgiilor belgian, francez și românesc de sub jugul cutropitorilor germani și unguri.

Sărmanul popor belgian! Frumoasa și civilizata lui țară a fost invadată de armata germană care a distrus monumentele neprețioase de artă, a silit pe micul popor să se aplece cu arma, iar pe cei rămași la căminul lor i-a supus la chinuri îngrozitoare, la muncă silnică, au fost suspectați și au îndurat Golgota temnițelor nemțești. Și Belgienii nu puteau să nu prindă arma în mână, nu puteau în-

casa umilirile cuprinse în ultimul german de 12 ore! În L'Echo de Paris citim toastul lui Poincaré ținut cu prilejul dîneului dat în Elyseu în cinstea suveranilor belgieni: „expirând termenul scurt de 12 ore ce vi s'a dat, voi ați răspuns (Germaniei) cu o simplitate sublimă, că Belgia totdeauna a respectat obligațiile internaționale și că acceptând propozițiile notificate ea se desonorează în fața Europei și că este ferm decisă să reziste cu arma față de orice violare a independenței sale. Timp de patru ani voi ați așteptat, fără să deserați, că va veni dreptatea să recompenseze acest mare act de curaj și cinste. Dreptatea a venit pentru că voi nu v'ați îndoit niciodată că o să vină; ea nu tradează pe nimeni dintre ceice cred în ea; ea nu părăsește pe nimeni dintre ceice o vor...” Întâiul act de violență l-au comis Germanii față de Belgieni și de atunci Belgia a fost polul în jurul căruia s'a angajat războiul mondial. A venit dreptatea pentru Belgieni și pentru toate popoarele oprimare.

La câteva zile Poincaré și Clémenceau pleacă în Alsacia și Lorena, și la poarta Strasburgului îi întâmpină primarul cu cheile cetății pe cari le înmână președintelui republicii franceze. Cu acest prilej Poincaré sub impresia manifestației de dragoste a populației franceze din cele două provincii care au gemut 48 de ani sub cnutul german, ține un discurs istoric pe care-l începe astfel: „plebiscitul este făcut. Alsacia s'a aruncat plângând de bucurie la sinul mamei sale regăsite... Pentru a vă cunoaște aspirațiile și dorințele voastre, Franța n'a avut necesitate de acest referendum spontan și de aceste manifestații splendide. Ea nu s'a îndoit niciodată de inimile voastre și anii ce-au trecut nu i-au răpit nici credința, nici speranțele sale”...

Deodată cu aceste două sărbători naționale concad și sărbătoarea din București. Agenția telegrafică Dacia ne trimite discursurile memorabile ținute cu prilejul preluării imperiului ardelean din partea regelui Ferdinand, pecetluindu-se unirea tuturor Românilor. Bucuria eliberării este fără margini la toți Români. Viitorul neamului românesc este de-acum în mâinile noastre, nimeni nu va mai dispune de noi de aici înainte, ci noi singuri ne vom fi stăpâni. După Alba-Iulia putem și noi esclama pentru noi: **plebiscitul s'a făcut.**

La încorporarea într'un singur stat național n'o să fie uitați Români din nici o parte, dela nici o extremitate a periferiei noastre etnice. Banatul este incontestabil majorizat de noi Români și întreg teritoriul până la Tisa va face parte din viitorul stat român. Națiunile conlocuitoare se vor bucura de libertatea ce li se cuvine. Sârbii Banatului n'au să se teamă de represalii din partea noastră, ci noi le vom asigura aceleași drepturi în corpul statului român pe cari le vor asigura — și vor fi garantate de judecătoria internațională — Sârbii Românilor din Timoc în cadrele statului sârbesc. Pe acest temelie de reciprocitate se vor aranja cele două chestiuni: a Sârbilor din Banat și a Românilor din valea Timocului. Du-

păcât suntem informați aceasta este și politica lui Brătianu.

Sărbătoarea dela București are ecou în sufletul Românilor de pretutindeni, se repercutează în toate căminurile unde atâta jale s'a strâns din vremurile rele de asuprire. Cu suflet neprihănit și cu dor de muncă pozitivă să serbăm înălțătorul act al desrobirii naționale, alături de civilizatele popoare, Belgienii și Francezii, aliații noștri adevărați.

Zi de zi

Fluerul lui Iancu.

În *Românul* d. Vuculescu pune întrebarea: știe cineva despre fluerul vestit al lui Iancu. Cu bucurie dau răspuns. Acest obiect pentru noi de mare preț se află deja de demult în muzeul național maghiar aranjat în edificiul cultural din Arad.

Noi, Români, de pe întreg teritoriul Românel-marl avem datoria sfântă ca, încât se poate să cercetăm muzeele străine din diferite orașe din străinătate și să ne facem notițe despre obiectele cari privesc istoria și națiunea română. Să începem o mișcare de propagandă ca să cerem dela străini aceste obiecte, cari pentru ei nu au valoare, dar pentru noi cu atât mai multă valoare au cu cât stau mai în strânsă legătură cu vicia noastră istorică.

Strângerea acestor obiecte se poate face sau prin colectarea aceloră dela străini, apelând la simțul lor de dreptate pentru cultura noastră, sau pe o cale de schimb reciproc, sau să le cumpărăm.

Nici unul din aceste modalități nu cred să ne aducă vre-un rezultat mulțumitor. Mai bine ar fi, atât pentru noi cât și pentru străini, dacă după ce ne-am câștigat date pozitive despre tezaurele de muzeu, să facem un conspect al lor, pe care să-l prezentăm Consiliului român din Sibiu ori chiar conferinței de pace. Să facem din aceasta o chestie internațională și să pretindem ca aceste obiecte de mare însemnătate să ni se pună la dispoziție. Ori consiliul dirigent să caute vre-o modalitate ca relicviile aceste câștigate prin furturi și ajunse în posesiunea străinilor să ne fie înapoiate.

Astfel de lucruri prețioase se află, multe, în muzeele familiare ale magnaților maghiari, în muzeele școlare străine și la persoane singuratice.

În decursul războiului cutrierând Galiția și Ardealul am văzut foarte multe obiecte istorice românești în muzeul din Lemberg și Cracovia, apoi în muzeul familiar al conților Alexandru și Carol Teleky. Ba chiar pe cale ziaristică trebuie făcut atent fiecare Român, să câștige astfel de date și să le aducă la cunoștința Consiliului, care apoi să facă dispozițiile necesare și să caute modalitățile cum pot fi adunate în muzeul nostru *Astra*.

Const. Bugarlu, căpitan.

Chestia Banatului.

Comandanții armatei reg. sârbești din Banat au declarat de repetite ori oficios, că interzic orice fel de mișcare și grupare politică a oricărei națiuni din Banat. Intrarea armatei sârbești în Banat se întâmplă din voința ententei și e chemată numai a susține ordinea.

Acest principiu de altfel corect, frații de suferință de până eri îl aplică însă numai față de noi Români. E cunoscut cazul opreliștei de a merge la Alba-Iulia și multele internări ce-au urmat.

Armata reg. sârbească însă nu efectuează fidel ordinul ententei, pentru că ea suferă acțiunea politică a Sârbilor din Banat și unde poate o și sprijinește pe față.

Mai sincer decât comandanții susnumiți vorbeste o depeșă recentă a regentului sârbesc Alexandru, adresată președintelui consiliului național sârbesc din Timișoara, în care îi asigură pe Sârbi, că el și guvernul sârbesc lucră din răspuțeri, ca Banatul să se anecteze Sârbiei. Totodată îi înștiințează regentul pe Români și Svabii din Banat, că vor avea deplină libertate națională.

Iar guvernul național sârbesc din „Votvodina”, fidel tradițiilor de pe vremea ierarhiei comune bisericesti, îi agendează și mai sincer prințului Alexandru, căci în comitatul Torontal, unde Sârbii fac cam a treia parte din populație, a alungat toți funcționarii vechi și i-a înlocuit exclusiv cu Sârbi. Nici un Român n'a fost numit, nici imbiat să ocupe vre-un post.

În comitatul Timișorii își bat capul Sârbii de o lună, să pună mâna pe administrația și averea publică și apoi va urma Carășeverinul, de nu va interveni energic România.

Astfel oprește armata sârbă agitațiile politice și astfel garantează Alexandru libertatea noastră națională.

Sârbii mărturisesc singuri, că pretensiunea lor asupra Banatului nu s'a recunoscut. Dacă azi execută fals și unilateral mandatul ententei, nu merită încrederea și mai departe a ententei. Părăsească Banatul, și să decidă ori conferința de pace ori un plebiscit. Nemții din Banat toți votează cu noi.

În zilele trecute a apărut în „Românul” articolul convingător al dlui dr. Ciuhandu, care articol se bazează pe conscripția din 1900. De vom cerceta cea din 1910, vom vedea că elementul românesc din Banat și-a mărit procentul în toate comitatele față de toate națiunile din Banat, cu toate colonizările și furnizarea de funcționari maghiari.

Dacă ne vom duce la ședința vre-unei antistii comunale cu populație mixtă, ori la pertractări judecătorești, vom vedea că limba diplomatică a acelor națiuni mixte din Banat e cea românească.

Aceste două manifeste dovedesc vitalitatea Românilor și însușirea exclusivă a Românilor de a înființa un stat național.

Sârbii din Banat până azi, cu excepția alor 2 orase din pragul graniței sârbești, n'au dat dovadă niciodată de o mai vie conștiință națională, de un dor febril de libertate. În congregația com. Torontal, unde-s mai numeroși, niciodată protestul lor nu s'a auzit, ca al Românilor; la alegerile de deputați dietali după 1905 acolo s'a ales naționalist sârb, unde alegătorii Români l-au ales. Dovedește aceasta și scrisoarea fostului deputat I. Manoilovici, adresată Românilor din Alibunar. Dorul de libertate al Românilor din Banat îl dovedește istoria: granița împărăției austriece prin Români au apărat-o; la diferite alegeri câți Români au murit de gloanțele jandarmilor, câți au suferit temniță. Băieții săraci Români s'au dus la Brașov și Blaj să învețe carte românească, iar fii Sârbilor avuți nu s'au dus nici până la Neoplanta la gimnaziul sârbesc.

Cum respectă Sârbii drepturile naționale și omenestii ale altor națiuni, am văzut din traiul amarnic al Românilor din valea Timocului, — acei Români cari le-au dat divizia neînvingătoare la 1912, — am văzut din administrația lor ierarhică comună, unde au fost în stare să lapede din cimitirul comun cadavrele Românilor, pentru că aceștia intentaseră proces de despărțire ierarhică, — am văzut și în zilele de azi, când ei pun mâna pe imperiul fără să ne întrebe.

Un astfel de popor, chiar de ar fi așa de numeric ca noi, nu merită să conducă alte popoare. Să nu uite Sârbii, că acei Români cari la 1912 îi mântuiră de o a doua catastrofă ce-i amenința din partea Bulgariei — acei Români cari au dat dovadă așa de strălucită de virtuți romane în războiul din urmă prin reg. inf. 43, 61 și 29, încât și românofobul prinț austriac Iosif și-a plecat steagul înaintea lor, unde nu figurează nume sârbești, — văzându-se în pragul libertății lor naționale nu vor suferi un nou stăpân cunoscut deja.

Românii din Banat, fiind ei grupați mai ales în fostele granițe militare, n'au avut școli confessionale-naționale, ci comunale, conduse de autoritățile austriece, apoi ungurești. De aici se explică lipsa manifestării lor unitare ca națiune în trecutul îndepărtat.

Cine a vorbit acum cu bănățenii, cu poporul însuș, a putut observa o mare schimbare în sufletul lui. În mintea și sufletul bănățenului împăratul austriac era locuitorul pământesc al lui Dzeu, el era acea ființă dela care-și deriva Românul averea și viața. Când acum acel împărat l-a deslegat

de jurământul dat lui, când împărăția lui pământescă se prăbușește, acum a ajuns bănățenul la conștiința drepturilor sale omenestii. Pe el de Unguri, Ungaria numai porunca împăratului îl lega. Porunca aceasta nu mai este, nici nu mai este putere pământescă, care să-l supună unei noi dominațiuni streine.

Împărații austriaci au ales din Români pe cei mai zdraveni și voinici de i-au pus pază la Dunăre. Porunca seculară a împăratului e azi în mentalitatea lui înlocuită prin porunca, dorul și voința neamului.

Un bătrân bănățean mă întreba: „Până acum au fost pe aici stăpâni Turcii, Nemții, Sârbii, Ungurii, dar când ajungem noi la rând?”

Dacă viața culturală națională înăbușită a bănățenului n'a putut atrage atenția românismului așa cum merită, azi în al XX-lea secol al materiei averea Banatului e aceea, care trebuie să atragă atențiunea românismului, avere care trebuie salvată. E doar știut că un stat numai atât timp e într'adevăr independent, cât timp e economic independent. Independența aceasta trebuie asigurată României-mari.

Din articolul recent al dlui dr. Ciuhandu am văzut, că în Banat majoritatea comunelor o au Români. Deci averea comunelor e avere națională românească. Să înșir câteva date statistice: pășunile comunale din Banat fac 430.000 jugăre, pădurile comun. din Carășeverin: 187.000 jug., averea erariului 585.000 jugăre, fondul de culte 53.000 jugăre etc. Unde sunt apoi pământurile ce se află în proprietatea privată a Românilor.

Cele mai mari comune ale românismului și cele mai multe la număr cu o astfel de populație mare sunt în sudul Torontalului. Averiile acestor comune de 10—25.000 jugăre sunt în mâna Românilor.

O singură comună produce la an atâta recoltă, cât poate fi destul unul comitat din Ardeal, iar valoarea pământului face atâta avere adevărat națională, cât jumătate de comitat din Ardeal.

Din unele comune din Banat locuite și de Români și de Sârbi primesc știrea, că poporul s'a ciocnit de repește ori cu Sârbii.

Trebuie să recunoaștem, că în mișcarea noastră politică din vremea de pace poporul se purta destul de indiferent față de acțiunile și suferințele conducătorilor săi. Acum însă, cei cari au pătruns șapte mări și șapte țări sunt singuri inițiatorii acțiunilor politice. Români din Banat, cari abia acum s'au văzut scăpați de porunca împăratului, în pragul libertății lor omenestii și românești nu se pot împăca cu gândul ca și de aci înainte să fie slugile altora, batjocuriți și maltratați.

Un bănățan.

SÂRBII EVACUIAZĂ BANATUL.

Sibiu, 20 Dec. (Ag. tel. Dacia). — Din București se anunță: Ministrul Sârbiei la București a declarat, că în 14 zile Sârbii evacuează Banatul.

Unitatea națională.

(Telegramele trimisului special al agenției Dacia la București).

Un guvern al tuturor Românilor.

Ideia de-a se forma un guvern de colaborare e înlăturată definitiv. Întrând se va forma un guvern național, care va reprezenta unitatea politică și sufletească a României-Mari. Vor intra în guvern doi reprezentanți ai Basarabiei, un ministru al Bucovinei, un însemnat număr de miniștri ai Ardealului. Guvernul acesta va apăra fără rezerve drepturile noastre la congresul păcii și va colabora la reforma agrară și politică și la îndrumarea României-Mari pe calea democratică.

Sășii pentru România-Mare.

Sășii din București, adunați la societatea Transilvania, au primit cu entuziasm unirea tuturor ținuturilor românești, amintind granițele date la Alba-Iulia și îndemnând pe frații lor din Transilvania să voteze în același înțeles.

Noul ministru de domenii.

Corbescu e numit ministru al domeniilor în locul răposatului ministru Fotin Enescu.

Universități nouă.

În ținuturile românești se vor crea universități

nouă, iar corpul profesoral va fi completat cu profesori dela universitățile franceze.

Reforma agrară

va fi înfăptuită în curând prin decret regal și la primăvară țărani vor avea noul regim agrar democratic. Alegerile probabil se vor amâna din lipsa mijloacelor de comunicație.

Pedepsirea vinovaților.

Șeful guvernului a spus, că va rezolvi chestia evreiască pe cale liberală, — va pedesi apoi dezertorii și trădătorii după gradul de vinovație, începând cu cei mari.

Ministerii nouă.

D. Brătianu, ministru-președinte, va crea încă patru ministri: al muncii, al sănătății publice, al prefacerii și al căilor de comunicație.

Unirea Basarabiei.

Ministrul Basarabiei, Ciuhuneanu și directorul de justiție al Basarabiei, Pelivan, au remis Regelui actul de unire fără condițiuni al Basarabiei.

Corpul voluntarilor din Siberia.

Întruniți în adunare, au declarat și ei unirea tuturor ținuturilor românești și că se consideră de cetățeni români și cer apărarea dreptului lor.

Două discursuri mari.

Pentru Belgia eliberată.

Președintele republicei franceze d. Poincaré, a ținut două mari discursuri în 5 și 9 Decembrie, salutând eliberarea provinciilor Alsacia și Lorena și a Belgiei. Dăm câteva fragmente din aceste discursuri:

Cetim în L'Echo de Paris: La dineul dat Joi seara în 5 Dec. în palatul Elyseu, în onoarea suveranilor belgieni, președintele republicei franceze a rostit următorul toast, pe care oaspeții l-au ascultat în picioare: Sire, Doamnă. Vă mulțumesc că ați venit îndată după biruință să cercetați un popor care Vă iubește, fiindcă iubește dreptul, onoarea și loialitatea. El își aduce aminte de acel tragic ajun al zilei de 2 August 1914 când Germania care garantase neutralitatea belgiană V'a somat ca să lăsați trecere liberă trupelor sale, căci la dincontră veți fi considerați de dușmani.

La expirarea termenului scurt de 12 ore care vi s'a dat voi ați și răspuns cu o simplitate sublimă, că Belgia totdeauna a respectat obligațiunile internaționale, că acceptând propozițiunile cari i s'au notificat, ea se necinsteste înaintea Europei, și că ea va fi ferm rezolută să reziste cu armele oricărei atingeri a independenței sale. În decurs de 4 ani voi ați așteptat fără disperare, ca dreptatea să vină să recompenseze marele act de curaj și cinste. Dreptatea a venit, pentru că niciodată nu v'ați îndoit în ea; ea nu tradează pe cei cari cred în ea; ea nu părăsește pe cei cari-o vreau.

Mult timp ați suferit. De câteori Sire am recitat cu emoțiune scrisorile frumoase ce le-m primit dela Majestatea Voastră, în decursul campaniei și în cari m'ai asigurat, că armata belgiană va lupta până la victoria comună în aripa stângă a armatelor britanice și franceze. Cucerirea Liège-ului, Namurului și Anversului, incendiarea Louvain-ului, ocupațiunea aproape întregului vostru teritoriu, exilul guvernului vostru, injuriile murdare ale unui dușman, care nu vă putea înțelege, nimic nu v-a putut face că inima voastră să slăbească, nimic n'a clătina conștiința voastră...

Zilele treceau după zile, lunile după luni și anii după ani pentru a smulge câțiva metri de pământ dela năvălitori. Trupele voastre și ale noastre au făcut mari acte de eroism și se isbiau fără încetare, contra unui zid de fier. Soarta nu se decidea nici cum. În Belgia ocupată Germania înmulțea intrigele și vexațiunile. Se părea că o soarte cumplită ar fi condamnat la un sfârșit tragic Belgia și pe regele său...

Regele a rămas hotărât, Belgia răbdătoare și fidelă. Veni ziua apoi când sub conducerea Majestății Voastre diviziunile belgiene și aliate au trecut peste pozițiunile considerate de indestructibile, au pus pe fugă dușmanul zăpăcit, au eliberat Roulers, Brugges, Ostenda. Când s'a ajutoare mari și acțiuni repezi, au continuat ofensiva generală și neîntreruptă, ordonată de mareșalul Foch și care V'a adus victoria. În

fața istoriei Majestatea Voastră are dreptul să fie mândru de Ea, de armata sa și de poporul său. Probitatea Belgiei a fost mai tare decât forța... Ridic paharul pentru învierea și prosperitatea Belgiei.

Libertatea din Strasburg.

La 9 Decembrie președintele Poincaré împreună cu Clémenceau au plecat în Alsacia la Strasburg unde s'au făcut mari pregătiri de primire. La poarta Strasburgului primarul a înmănat lui Poincaré cheile cetății. La casa orașului Poincaré a rostit următorul discurs pe care-l citim în *Le Matin* din 10 Decembrie ce ne sosește aici.

Plebiscitul este gata.

Plebiscitul s'a făcut. Alsacia și-a serbat praznicul îmbrățișând din nou pe mama sa pierdută. Nainte de-a fi fost iscălit armistițiul, dragostea populației pentru Franța, atât vreme copleșită, a erupt în demonstrații puternice. Prisonierii francezi au fost eliberați, drapelul tricolor ivite din ascunzișuri necunoscute, au înviat deodată fațada caselor voastre; s'au organizat comitete între voi pentru primirea și sărbătorirea soldaților victorioși. În ziua când trupele germane și-au început evacuarea forțată, comitetele, asociațiile voastre, veteranii și tinării voștri pornind dintr'o singură inimă au trimis Franței mărturia devotamentului și-a alipirei lor. Și'n momentul când în slăbit guvernul Republicii și reprezentanța națională a sosit printre voi, Alsacia întreagă a fost cuprinsă de o însuflețire și-un entuziasm, care a fost expresia irezistibilă a unanimității sentimentului poporului.

Bineînțeles, pentru a cunoaște aspirațiile și dorințele voastre, Franța n'a avut trebuință de aceasta spontană și splendidă manifestație. Ea niciodată nu s'a îndoit de inimile voastre și în anii ce-au trecut nu și-a schimbat nici credința nici speranțele privitoare la voi.

E bine însă că'n fața prietenilor și-a aliaților noștri Alsacia dela primul moment s'a manifestat așa cum simte. Națiunile cari au luptat alături de noi nu puteau cunoaște tenacitatea și atecțiunea voastră așa cum o știam noi. Doreau să ne creadă, însă erau puțin neliniștiți. Ele nu cunoșteau bine situația. A trecut atâtă timp de când ați fost răpiți de Germanii din brațele Franței involușe! Față de voi a fost întrebuintată atâtă promisiune goală și atâtă amenințări!

Mai presus de forță.

Ceeace Germania n'a putut înțelege este că despre libertatea omenească nu dispune forța și că sufletul unui popor nu se distruge ca și biblioteca din Louvain sau catedrala din Reims. Sunt alte principii de viață ale unei națiuni decât forma de guvernare: legea, pământul moștenit, însăși limba. Iată principiile de viață care, înainte de toate au comunitatea tradițiilor și energia de-a susține patria.

Spre viitor.

Alsacie iubită, care de patruzeci și opt de ani ești răpită patriei mutilate; scumpă Lorenă care ai fost ruptă și împărțită la convenția din Francfurt iată-vă iarăși împreună amândouă în pragul intrării la căminul strămoșesc. În viitor, când vom asculta trumoasele voastre cântece, când la serbările noastre mai senine d'aci înainte, vom revedea costumul pitoresc al fiicelor voastre, inimile noastre nu vor mai simți acea mahnire provocată de triste amintiri din trecut. Treacă fantoma trecutului, Alsacia, viitorul îți surăde și te chiamă. Fii sigură că Franța are să îmbrățișeze cu toată căldura copiii tăi regăsiți. Cu noi împreună, îți vei reaminti în veci că scump am plătit reintoarcerea ta la casa părintească. Împreună cu noi și tu Alsacie vei binecuvânta memoria zecilor de mii de Francezi căzuți pe câmpurile de luptă. Ei, mai mult decât cei vii, sunt cari te-au eliberat.

Prin unire — la democratizare.

Vice-prezidentul statului țării Basarabia, dl Pan. Halippa, care a fost de față și la adunarea noastră de desrobire dela Alba-Iulia, scrie în „Gl. Buc.” un scurt, dar cuprinzător articol: Prin unire la democratizarea Statului Român.

După dânsul, un singur lucru, care pare că-i caracterizează pe conducătorii națiunei — mai mult sau mai puțin — pe toți, este dragostea pentru țărâna noastră românească.

Aceasta dragoste pentru țărâna — zice rămane însă deocamdată platonice, și conducătorii de mâne al statului românesc vor trebui s'o justi-

fițe prin fapte de guvernament și de administrație. Statul va trebui să iee un șir de măsuri, care să facă cu putință participarea țărâniei la viața statului și care să ridice starea economică și culturală a țărâniei. Agenții statului vor trebui să fie desprinși cu gândul, că țărâna nu-i numai un element ce trebuie condus ci și un element, care are dreptul de a fi servit de organele statului.

Nu mai așa vom ajunge un stat puternic și nu mai așa vom căpăta și aceea *unitate sulletească*, care azi ne lipsește. Căci democrația, chemată odată la viață, va șterge acele deosebiri, cari ne despart clasele sociale și provinciile, ca niște ziduri chinezești.

Să ne pătrundem cu toții mai de grabă de gândul acesta, și prin democratizarea vieții să pășim la făurirea sufletului românesc unitar!

Înțelepte cuvinte sunt acestea. Vremea de pace mult dorită, doar ne va pune nu peste mult în acest ogaș de acțiune salvatoare.

Desmințire.

A doua zi după plecarea din Arad a d. Dr. Stefan C. Pop șeful secției de războiu și a siguranței publice, în ziarul *Aradi Hirap*, a apărut în formă de interviu o declarație a comisariului maghiar Dr. Varjassy, în înțelesul că d. Dr. Stefan C. Pop l-ar fi asigurat că trupele române la nici un caz nu vor veni la Arad și astfel Aradul nu va fi ocupat de trupe române. Cu privire la această declarație publicată de întreaga presa maghiară, dl Dr. Ștefan C. Pop dă următoarea desmințire:

Întrebat fiind de către d. comite suprem că oare intra-vor trupe române în comitatul și orașul Arad, am răspuns: Nu știu ce gând și înțeles au Românii, însă dacă se vor repeta atentatele de până acum în contra Românilor, de bună seamă vor intra.

INFORMAȚIUNI.

Bașbuzucii linilor ferate.

Pe telefon ne anunță azi din Vărădia căpitanul V. F.: În 29 călătoriam dinspre Ardeal la Vărădia. În gara Soborșin am fost încunjurat de soldați unguri beți și câțiva ofițeri cari m'au silit să mă cobor și între sulițe am fost condus în gară unde m'au provocat să mă legitimez — cu toate că mă cunoșteau. M'au întrebat: de unde vin? Am răspuns: dela Deva. Bageamă m'au considerat de spion. Strajameșterul rabiat m'a împins cât colo. Am protestat energic de purtarea asta mizerabilă, l-am clarificat că eu sunt increzut cu susținerea ordinii pe calea ferată și nu mă las terorizat de niște bețivi. Ofițerul ungar și-a cerut scuze și am fost lăsat liber.

— Pe tren apar 6 soldați și un strajameșter din nou să mă legitimez. Pe mine, un alt ofițer român, doi civili și două domnișoare ne-au încărcat de insulte grosolane, ne-au făcut trădători de patrie că îndrăznim să purtăm tricolorul românesc. I-am luat cu buna să nu facă prostii, dar s'au depărtat între injurii brutale. Aflu azi că această ceată de paznici ai căii ferate continuă maltratarile.

— Vă mai informez că în zilele aceste a apărut dinspre Arad o mașină de tren care ducea un vagon pe care era încărcat un tun și mitraliere. În gara Iliei Ungurii din vagon sloboziseră 6 focuri de tun asupra satului mic din apropiere. Am trimis câțiva gardiști români cu steag alb ca să-i someze să înceteze focul, dar ei au răspuns că Românii au început întâi focul asupra lor (!). Aceiași soldați unguri ne-au străpuns doi gardiști cu baionetele și pe mulți i-au urcat în vagon ca să-i transporte. Am intervenit și gardiștii au fost puși pe picior liber.

Astfel se poartă bașbuzucii unguri cari fac serviciul de siguranță pe calea ferată, și sub acest pretext se dău la adevărate acte de sălbătăcii.

A sosit momentul suprem să înceteze Ungurii cu atentatele aceste cari infurie pe Români și consecințele vor fi foarte aspre.

AVIZ COLABORATORILOR NOSTRI. În vederea greutăților tehnice și a mizeriilor de comunicație, rugăm pe scriitorii români și pe colaboratorii noștri să ne trimită de pe acum contribuțiile lor pentru numărul nostru de Crăciun.

Pentru garda națională română com. Arad au încurs următoarele sume: Iustin Popa, Teruova 100

cor. Virgil Sotropa 400 cor. George Popescu, Turda 150 cor. Dr. Ilariu Iena, Brașov 400 cor. Aurel Bogdan, Martfű 20 cor. Michail Cincheza, Tinca 50 cor. Demetriu Popa, Tinca 50 cor. Romul Raca, Bucova 100 cor. Draghina Secula 200 cor. Nicolae Racota, Sincul-mare 100 cor. Anton Precup 100 cor. Dimitrie Irini 10 cor. Nicolae Pap 19 cor. Macedon Ciuta 5 cor. Dr. Lazar Popoviciu 200 cor. Dr. Cornel Albu, Arad 300 cor. George Simtean 50 cor.

Intrarea regimentului de casă în Bistrița. Din Bistrița primim știrea: Bistrița e schimbată cu totul, a îmbrăcat haină de sărbătoare. Pe toate edificiile fâlăesc steaguri tricolore. Avem regiment românesc de casă. Muzica militară cântă aproape zilnic. Primirea a fost entuziastă, serata de cunoștință a fost cordială. În 16 Dec. a fost adus steagul regimentului zdrențuit de gloanțe, l'a făcut o primire sărbătorească; însuflețirea e de nedescris.

ORDINELE date cu privire la averile luate dela Germanii desarmați, și cari formează acum proprietatea exclusivă a ententei, în Arad nu se respectă de loc. Ofițerii maghiari dau pilda cea mai rușinoasă. Cumpără câte 5—6 cai, pe cari apoi din nou îl vând, dându-se astfel la geșeftării rentabile. Faptele aceste ilegale nu se pot comite decât numai cu involvarea forurilor maghiare competente, cari se vede închid ochii, tocmai în favorul lor personal și al buzunarului lor.

Gazeta oficială. În Sibiu a apărut *Gazeta oficială* a Consiliului Dirigent. Redactor T. V. Păcățianu.

Statistica lor. „Világ” se chinuie cu statistica „naționalităților” și inzistă la conștiința cu care s'ar fi făcut, admite însă și el că statistica maghiară nu e sfânta scriptură.

Batjocura ce se numește statistica maghiară s'a făcut așa: agentul de statistică de regulă a fost învățătorul de stat și scriitorul comunal, va să zică agenții politici catexohin de pe sate. Întrebarea lor tipică era: Știi tu ungurește? Dacă răspunsul era „știu ceva domnule”, ajungea în rubrica de maghiar. Unde nu mergea cu limba, urma întrebarea: Da placeti tie de Unguri? „Plăce, n'am nimic cu ei domnule” și acesta ajunge în rubrica de maghiar. Așa ni-s'au șterpelit sute de mii de suflete.

Celălalt contingent al lor îl dau coloniile împetriștate între Români și romiurile de funcționari și slujbași diriguți ca niște lăcuste printre Români.

Cu minciuna aceasta numită statistică maghiară au mâncat prânzul mare al egemoniei maghiare. Dar vorba Românilor, cu minciuna poți prânzi, dar nu și cina.

Dela voi. Nota red.: Suntem informați, că *Timod*, o comună curat românească din Bihor, la recensământul ultim a fost trecută de comună curat maghiară (nici pui de maghiar nu e acolo!).

„**Glasul Bucovinei**” e o publicație periodică nouă, ce a primit ființă la 22 Oct. c. în Cernăuți, sub impresiunea vremilor mari ce pe atunci erau numai în pregătire.

Un mănunchiu de 14 oameni cu carte și cu inimă, deosebiți după starea socială și după vârstă, își dau mâna la scoaterea acelei publicații, cu gândul de a-și lua partea din opera nouă a vremii. Pe atunci — așa erau împrejurările — se inzista la programul de unire a Bucovinei cu „frații noștri Transilvăneni”. Dar dădu d'atunci bunul Dumnezeu, de ajunserăm și noi, și Bucovina, în alte brațe mai tari și mai calde — în brațele de mamă ale României.

„**Glasul Bucovinei**”, din care s'au remarcat și în „**Românul**” unele știri, de atunci și-a schimbat formatul și și-a lărgit programul. A devenit organ zilnic de propagandă pentru unirea politică a tuturor Românilor de pretutindeni.”

În fruntea ziarului stă, ca director, dl Sextil Pușcariu, fiu al Ardealului. Și pe cât aflăm din numerii ce ne sosesc numai răzleți dela unirea Bucovinei, ziarul stă, atât cași cuprins cât și ca formă și limbă, la înălțimea vremilor nouă.

Păcat și mare pagubă, că nu ne vine regulat, ca să putem prinde toate pulsațiunile atât de vii și sănătoase ale sufletului românesc descătusat din Bucovina.

Sărbi agresivi. Părintele Ieremie din Călnicul timișan, copleșit de dureri și sub lăcate rugănte, zace azi în o temniță din Belgrad. Ce a păcătuit oare? Atunci când trupele sârbești, trimise de ententă să susțină ordinea în Banat, părintele Iere-

mie din Călnic, în fruntea poporului, sub cutele tricolorului român a eșit cu dragoste în fața prietenilor, cari veneau să apere viața și avutul oamenilor contra celor răi, și a venit să-l primească ca și creștin și ca Român. Au făcut o greșală Călniceni. N'au mers întru întâmpinarea lor cu steag sârbesc. N'au recunoscut a privi Sârbia-mare și pentru Călnic. *Răsplata i-a fost o palmă strâșnică, dată de un ofițer sârb, deținerea și deportarea spre Belgrad. — Volnicile sârbești nu se mai cu'rmă, Zi de zi sosesc intelectuali români din toate părțile Bănățului ocupat de Sârbi. Toți fug groaza Sârbilor, cari azi sunt prietenii Ungurilor și dușmanii Românilor. Vorba și cocarda românească sunt motive de internare și prigonire. Sârbii vorbesc de nouile hotare ale Serbiei, cari ar fi având să treacă de-alungul liniei ferate Orșova-Caransebeș—Lugoș—Timișoara—Seghedin, cuprinzând și însași aceste orașe. Accentuiază cu deosebire că de minele de cărbuni din Reșița nu pot să abzică!*

Putem asigura pe frații noștri din Bănat, că această domnie odioasă a Sârbilor se apropie de sfârșit. Armatele române cari vor susține singure ordinea în cele 26 comitate românești, în scurtă vreme vor fi și în Bănat; vânturile ce vin dinspre Ardeal și povârnișurile Bucovinei ne aduc această veste.

CONSILIUL NAȚIONAL ROM. COMITATENS DIN ARAD este instalat în edificiul casel comitatului, piața Andrássy Nr. 2, în curte la dreapta. Nrul telefonului este 573.

Calendarul diecezan din Arad pe anul 1919. Conține cronologia pe anul 1919., sărbători și alte zile schimbăcioase, posturile, deslegări de post, parastasele oficiale, sărbătorile școlare, zilele de repaus la judecătoria, întunecimile, anotimpurile, partea calendaristică, genealogia familiei domnitoare, domniitorii celorlalte state europene, calendar economic, târgurile, tarifa postală și o parte literară instructivă și variată cu poezii și proză din peana unor scriitori distinși și îndoborâtă cu ilustrații actuale. Îl recomandăm cu căldură. Prețul unui exemplar 2 cor. plus 20 fileri pentru porto. Prețul unui exemplar 2 cor. plus 20 fileri pentru porto. Revanzătorii primesc rabat. Se poate comanda dela Bibliotecă diecezană din Arad (str. Deák Ferenc 35).

Streini în țara lor. Un membru al redacției a primit dela un preot român din Bănat o scrisoare plină de durere: *Îți scriu, dar nu prea cred să primești scrisul meu. Noi suntem tăiați de lume printr-un regim de tot aspru. Nu mai știm nimic de voi cei de dincolo, avem numai ziarele noastre locale și acele — fără știri. Cei cari au trecut granița la Szöreg, aceia știu de soartea ziarelor din... streinătate. Vre-o scrisoare, care scapă dincoaci încolo — e corb alb... Pe sate regimul vechiu trage cu ochiul, iar cel nou — sub diferite pretexte — numără „fratelui în confesiune” douăzecișicinci... la spinare. Cei cari n'au avut „linie demarcabilă la 25”, bătrâni și mai slabi de construcție, zac în pat. Așa se susține ondanța aici... De va străbate soția asta la voi, veți ști multe; de nu, mai târziu veți afla și mai multe...*

Răbdare, dragi frați, incurând!

† **Toma Cociș** din Culciul-mare. Moartea crudă și tirană a doborât Duminecă în 15 Dec. n. pe vestitul fruntaș român al părților Someșene: Teodor Cociș, plugar neobosit, econom vestit, creștin adevărat a fost — și român bun până la moarte. A suferit mult suferințe sub stăpânirea Haidudorogului, cu care nicicând nu s'a putut împăca și când a ajuns să se vadă scuturat de aceasta urâtă povară sufletească, ba vede împlinindu-se visurile cele mai dulci și frumoase ale tuturor Românilor, nu este putere să-l poată opri dela drumul lung și obositor al Albei-Iulia. Pleacă cu cei 70 ani pe umeri, tânăr în suflet, slab în puteri, zicând: *„De voi trăi, a trebuit să văd ziua iwieții, de am să mor, duc vestea celor morți, că-i bine pe pământ!”*

Când a întors, zdrobit de calamitățile drumului, cu o boală grea de răceală, mi-a zis: „Părinte dragă, acum nu știu ce va fi cu mine, poate am să mor, dar nu-mi bănuiesc... Trăiască România-mare!” — Azi în 17 Dec. n. l-am îngropat. L'au deplăns toți Someșeni, l'am plâns cu amar, căci în zilele aceste critice ne-am pierdut o puternică proptă, ne-am împuținat cu un creștin adevărat după placul lui Dumnezeu și cu un român bun până la moarte. — **Ioan Puscaș**, paroh gr. cat. român.

Cele mai potrivite cadouri de Crăciun sunt fotografiile lucrate modern și cu gust artistic în atelierul lui Geza Nagy, str. Andrássy nr. 22 (în față cu casa comitatului).

Carne de vacă și de porc, în cantități mai mari și mai mici, se poate cumpăra dela **George Simandan**, str. Aulich Lajos nr. 16. — Serviciu prompt și punctual. — Rog sprijinul binevoitor a On. public român.

Oficiale.

Dela comanda armatei române.

Intreg materialul de războiu de care dispune armata generalului Mackensen, conform armistițiului, trebuie să fie extradat armatei ententei. În consecință nu este nimeni îndreptățit să cumpere nimic dela armata lui Mackensen, nici dela formațiunile militare ale acestei armate nici dela soldați particulari, chiar dacă materialul ar fi pus spre vânzare prin licitațiune.

Din nou atragem atențiunea tuturor Consiliilor comunale și a gardelor române asupra provocării publicate în numărul din 6(19) Dec. al „Românului”, în înțelesul căreia orice fel de transport din comitatul Aradului, locuit de Români, către părțile ungurene au să fie împiedecate cu orice preț cu ajutorul gardelor.

Cons. Naț. Rom. Com. din Arad.

Boșevicii încearcă sub masca socialismului să periclitizeze ordinea publică, aranjând în diferite centre adunări populare. Consiliile naționale locale sunt încunostiințate, că numai acele adunări se pot permite, al căror convocatori dovedesc cel mult cu 5 zile înainte de adunare permisiunea dela Consiliul național român comitatens în Arad. Adunările neadmișe sunt de a se împiedeca, în caz de lipsă cu concursul gardei naționale locale.

Cons. Naț. Rom. Com. din Arad.

SERVICIUL NOSTRU TELEGRAFIC.

(Agenția telegrafică Dacia).

București 21 Dec.

— *Starea Majestății Sale Reginei Maria e bună.*

— Comitetul doamnelor a oferit generalului Berthelot un album de pergament cu picturi românești, având 2000 de iscălituri.

— Ieri s'a serbat cu multă pietate centenarul marelui dascăl ardelean în Muntenia, Gheorghe Lazar.

— Pentru marele Român, fost ministru, Nicolae Filipescu, s'a săvârșit parastas. Ardeleni au depus o frumoasă omonă pe mormântul marelui lor protector.

— *Dni Maniu și Vlad au fost întimpinăți la București cu nespuse însuflețire din partea tuturor.*

Au fost primiți în audiență la Maj. Sa Regele, în chestiuni politice-financiare.

În onoarea președintelui Iuliu Maniu s'a dat un dineu la Palat.

— Consiliul național pentru unitatea Românilor va trimite dlui baron Sonnino, ministru de externe al Italiei, un act de mulțumită pentru recunoașterea Consiliului și pentru conlucorarea sa la realizarea idealului național român.

— Ambasadorul francez a trimis o călduroasă scrisoare președintelui Curtii de casație, mulțumind pentru omagiile aduse Franței și întărind adâncă prietenia franco-română.

— La consfătuirea partidului liberal șeful guvernului a anunțat, că foarte curând vor sosi locomotivele necesare și aliații vor aproviziona țara cu alimente și îmbrăcăminte necesară.

— Delegația socialistă a declarat guvernului român, că mișcarea lor nu e nici anarhistă, nici bolșevichistă.

— Supușii puterilor centrale, cari au primit despăgubiri dela guvernul român în urma păcii

dela București, vor trebui să restituiească despăgubirile.

— În Bulgaria a încetat situația anarhică. Francezii sunt stăpâni absolut pe situație.

— Wilson va vizita mâine în 23 Dec. pe Papa la Roma.

— Toate statele au declarat că vor face responsabilă pe Germania pentru războiul.

— Uzinele Krupp din Essen a concediat 200 mii de muncitori.

— Regele Italiei sosește astăzi la Paris.

— Camera de comerț a dat azi banchet în onoarea delegației ardelenice.

Din sursă maghiară ni se anunță: În zirile zilei de 21 Dec. garda română din Gurasada, a desarmat gardiștii maghiari de acolo. Maghiarii au cerut ajutor din Soborșin. De acolo a fost pornit apoi un tren panțerat sub conducerea căpitanului Lászlo. Ajuns acest tren în apropiere de Gurasada afirmativ garda română l'ar fi atacat cu foc de mitralieră. Opt soldați din tren, deși aveau îndrumare severă dela comandamentul din Arad, cu învoirea căpitanului-comandant s'au dat jos din tren, au intrat în Gurasada, s'au îmbătat, au spart ușa bisericii românești, necinstind-o și au spart apoi și ușa școlii românești. Amănuntele despre nelegiuirile celelalte ne lipsesc. Maiorul Tichi, comandantul de linie din Arad, momentan ce a aflat despre acest incident, a dat ordin ca trenul să se reîntoarcă îndată. Căpitanul precum și cei opt soldați vor fi pedepsiți și a asigurat consiliul național român din Arad, că se va da deplină satisfacție, care se începe cu evacuarea momentană din partea Maghiarilor a satelor Gurasada, Iliu, Burjuc și Jofö(?)

CLUJUL OCUPAT.

Din Cluj se telegrafiază. Astăzi dimineața trupe românești au intrat în Cluj.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI.

Dr. **CLAVIUS POPU** medic-major. Ziarul până azi Vi s'a expeditat la Besztercebánya, de aci înainte se va trimite la noua adresă din Miskolcz (Reserve spital).

N. B. Ca să Vă putem schimba adresa, rugăm fașia sub care ați primit ultimul Nr. din ziar. Notăm însă, că schimbarea e împreună cu spese, deoarece fașile tipărite cu adresa veche nu le mai putem întrebuița, iar tipărirea a 100 fașii ne costă 10 coroane.

La repetițele reclamării ale abonațiilor pentru neprimirea regulată a ziarului răspundem tuturor pe aceasta cale, că cauzele nu sunt atârănătoare de noi. La administrație se lucrează zi și noapte ca bunul mers să nu sufere. Din părțile hănățene primim plângeri că cenzurarea de către Sârbi se face astfel, că foile românești se ard simplaminte.

În fața acestor stări anormale — neputând ajuta deocamdată, — rugăm pe toți sprijinitorii ziarului nostru, să se retrină dela continuarea reclamării, fiindcă prin cetitul sutelor de scrisori ni se răpește timpul scump în care putem face alte lucruri folositoare.

ATENȚIUNE.

Abonații sunt rugați ca pe couponul mandatului postal să-și scrie adresa legibil și completă, comuna, Nr. casei, poșta ultimă, comitatul. Am primit cupoane cu iscălituri indescifrabile, apoi altele numai cu numele fără arătarea locuinței.

Redactor responsabil: **Dr. Sever Miclea**
Editor responsabil: **Aurel Rusu.**

Steaguri naționale.

în mărime de 150 200 250 300 cm.
cu prețul de 140 260 320 380 cor.

confectionează:

LIBRĂRIA DIECEZANĂ din ARAD,
Strada Deák Ferenc nr. 35.

Prețul unui exemplar 30 fileri.